Rajona atjaunošana 1967 – 1968. gads.

Laikā starp 1967.gada vasaru un 1968.gada rudeni pasaule trīs reizes stāvēja uz iznīcības robežas un divās no tām šie likteņa piesitieni atbalsojās arī mūsu novadā. Ēģiptē toreiz valdīja Gamals Nasers, kas bija sācis karjeru, būdams savas tautas patriots, bet, ieguvis varu, pārvērtās par sajēgu zaudējušu faraonu. Izliekoties par sociālistu, kas vēlas apvienot arābu zemes PSRS līdzīgā veidojumā, Nasers izkrāpa no Hruščova milzīgu finanšu un militāro palīdzību un dāvinājumi turpinājās arī pēc Brežņeva apvērsuma. 1967.gadā ēģiptiešu armija sāka pulcēties Sinaja pussalā ar acīmredzamu mērķi iekarot Izraēlu. Negaidot, kad tas notiks, izraēlieši 5.jūnijā uzbruka pirmie, sešu dienu laikā sakaujot triju arābu valstu armijas un pavirzot savas robežas līdz Nīlai un Jordānai. Karadarbība noslēdzās pēc PSRS atklātiem draudiem uzbrukt Izraēlai, taču Sešu dienu karš lika pamatu Tuvo Austrumu konfliktam, kas nebeidzas vēl šodien. 1968.gada 23.janvārī Ziemeļkorejas imperators Kim Ir Sens pavēlēja sagūstīt ASV izlūkošanas kuģi "Pueblo", kas novēroja Koreju, atrodoties starptautiskos ūdeņos. Tūlīt pēc notikuma Korejas virzienā devās ASV eskadra ar skaidru nolūku pielietot spēku. Padomju Klusā okeāna flotes komandieris Nikolajs Ameļko izsūtīja pretī amerikāņiem visus savus kuģus, kas atradās Nahodkas bāzē un pacēla gaisā bumbvedējus. Ameļko, kas bija kļuvis par admirāli pie Hruščova, jo prata tēlot tikpat lielu muļķi, veica šo uzbrukumu bez atļaujas no Maskavas un tikai nejaušības dēļ nesāka karu, jo amerikāņu flote atkāpās. Jebkurā citā zemē šāds komandieris saņemtu smagu tribunāla sodu kā dumpinieks, bet Ameļko gadu vēlāk tika klusi pārcelts nekaitīgā štāba amatā uz Maskavu. 1968.gada 21.augustā sociālistisko valstu karaspēks PSRS vadībā iegāja tikpat sociālistiskās Čehoslovākijas teritorijā, jo tā atteicās veidot vienotu politiku ar Maskavu. No padomju puses tika gaidīts, ka var notikt NATO valstu bruņota iejaukšanās vismaz Čehijas rietumos. Jebkura nejauša apšaude varēja kļūt par iemeslu nopietnākam konfliktam un uz turpmākajiem 20 gadiem Padomju - NATO saskares robežas kļuva par ik brīdi gaidīta kara vietām. Diemžēl, tieši šie trīs bija zīmīgākie notikumi 1967.-1968. gadā, ko miermīlīgi ļaudis vēlētos atcerēties kā hipiju, pirmās sirds pārstādīšanas un pirmā Mēness lidojuma laikmetu.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Padomju Savienībā 1967.gadā sasniedza kulmināciju cīņa par varu starp Brežņeva piekritējiem, kas vēlējās tikai bagātu un mierīgu dzīvi, un tā saucamo ''krievu partiju'', kuras līderi Šeļepins un Semičastnijs sapņoja par krievu nacionālsociālisma ieviešanu, faktiski būdami mūsdienu Krievijas ideoloģijas priekšvēstneši. Kādu brīdi par labu ''krievu partijai'' nosvērās pat Kosigins, taču nekrievu pārsvars Maskavas elitē un lielkrievu šovinistu aklā iedomība noveda pie viņu sakāves. Partijas 1967.gada jūnija plēnumā Brežņevs nopirka armijas atbalstu un padzina no VDK jeb čekas vadības Semičastniju, aizstājot to ar savu uzticības vīru Juriju Andropovu. Protams, pat viņš nevarēja zināt, ka par Andropovu sevi dēvējošais nezināmas izcelsmes darbonis ir lielāks nelietis, kā visi Brežņeva pretinieki kopā ņemti un jau izstrādā savu varas sagrābšanas plānu. Septembrī notika vēl viens partijas plēnums, kas atcēla Šeļepinu no Partijas kontroles komitejas vadības, padarot par pasīku arodbiedrību ierēdni.

Punkts lielajai cīņai tika pielikts 1968.gada 27.martā, kad diversijas rezultātā avarēja lidmašīna, ko pilotēja par pirmo kosmonautu dēvētais Jurijs Gagarins. Sev par nelaimi, no slavas apstulbušais Gagarins bija noticējis Šeļepina solījumiem un kļuvis par viņa frakcijas ''lokomotīvi'', uzstājoties ar runām par uz pareizticīgās civilizācijas balstīta komunisma uzcelšanu. 1968.gadā politisko cīņu dūmi sāka izklīst un Kosigins atteicās no politiskas ietekmes, atstājot sev kontroli pār tautsaimniecību. Viņa vietā par otro cilvēku PSRS uz 14 gadiem kļuva vēl viens nelietis - Mihails Suslovs. Cilvēks, kura vēlēšanās valdīt pār citiem bija pilnībā apspiedusi viņa otru kaislību - tieksmi uz izvirtību, Suslovs kontrolēja visu padomju ideoloģiju un mēdijus. Viņa no personiskās psihozes izrietošā apmātība aizliegt publicēt pat netiešas norādes uz abu dzimumu attiecībām galu galā kļuva par vienu no iemesliem PSRS sabrukumam un jau toreiz, 60.gadu beigās, izjauca kontaktus starp padomju un brīvo mīlestību piekopjošajiem Rietumu komunistiem. Lai nomierinātu iespējamos ''krievu partijas'' slēptos piekritējus, Brežņevs bija spiests vairākus gadus veikt kompromisa un pielabināšanas pasākumus.

Revolūcijas 50.gadadiena un Ļeņina simtgade tika svinētas ar reliģisku festivālu cienīgu spožumu. Lai izpatiktu tumsoņiem, sākās Izraēlas valsts ķengāšana, kas turpmākajos gados pakāpeniski pārauga ebreju vajāšanās. 1967.gada 7.martā tika izziņota pāreja uz piecu dienu darba nedēļu, pirmo reizi dodot padomju tautai divas brīvdienas, 12.oktobrī karadienests samazināts par gadu, bet 1968.gads sākās ar minimālās algas paaugstināšanu līdz 60 rubļiem. Mazāk kā četros gados tas, ko nākamās paaudzes atcerēsies kā Brežņeva laikus, bija veiksmīgi izveidots.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Darbaļaužu kolonna gatavojas doties uz parādi

1967. gadā Latvijas PSR varas iestādēm kļuva skaidrs, ka turpmāka pilsētu piesātināšana ar citu republiku migrantiem ir ekonomiski nelietderīga. Jaunu lielo rūpnīcu izveidošana tika pārtraukta, tā vietā modernizējot un paplašinot jau esošās. Partija aizvien augstāk sāk vērtēt naudu un no 1967.gada 13.marta padara Latvijas centrālo presi par savu īpašumu. Tas bija pēdējais lielo nacionālās pašapziņas uzplūdu gads pirms Trešās Atmodas, kas izpaudās ar 14.oktobra tautas manifestāciju ''Lai dzīvo Ulmanis un aizsargi'' Rīgas ielās pēc ''Daugavas'' futbolistu uzvaras pār viesu komandu ''Kubaņa'' un 26.novembra pulcēšanos Meža kapos pie prezidenta Čakstes kapa. Par iemeslu šādām izpausmēm bija neciešamais stāvoklis, kādā latviešu tautības ļaudis sāka nonākt pilsētās. 60.gadu beigas pret latviešiem vērsti apvainojumi un pat fiziski uzbrukumi no Latvijā nesen iebraukušu krievvalodīgo puses kā darbavietās tā ielās kļuva par traucēkli mierīgai dzīvei. To iniciators bija Baltijas kara apgabals un mazliet vēlāk arī Andropova čeka. Pēc iebrukuma Čehoslovākijā 1968.gada rudenī pastiprinājās preses un teātra cenzūra, neatļautas demonstrācijas vairs nebija iespējamas.. Neatkarības gadu literatūras tirdzniecība atkal kļuva nelegāla. Spontāni mēģinājumi publiski svinēt neatkarības 50.gadadienu 1968.gada 18.novembrī bija veiksmīgi, jo netika gaidīti, taču pēc rīkotāju aizturēšanas vairs neatkārtojās.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Sava putna brīvība ir tikai vietējiem hipijiem, kas no 1968.gada maija pulcējas pie Doma baznīcas, izraisot gan izbrīnu, gan sašutumu. Savu labumu no Brežņeva uzvaras saņem Latvijas padomju elite, kurai 1968.gadā Vecrīgā tiek atvērts īpašs parastiem darbaļaudīm nepieejamu preču veikals. Tiesa gan, ''deficīts'' nomenklatūras darbiniekiem tika izsniegts sadales kārtībā, atbilstoši amatiem un atļaujām. Būt par eliti pierobežā nav tik vienkārši - Līgatnes atomkara bunkurā, ko nolemj celt 1968.gada 23.aprīlī, ir vietas tikai 250 izredzētajiem. Kara vietā pār Latviju un Igauniju nāk gadsimta vētras. Visai nopietna vētra šķērso Vidzemi 1966.gada augustā. Gadu vēlāk latvieši izglābjas par mata tiesu un lielā 1967.gada augusta vētra tiek ierakstīta Igaunijas vēsturē. Tas liktenīgais brīdis pienāk 1967.gada 17.oktobrī un turpinās nākamajā dienā. Ceturtā daļa Latvijas mežu ir izpostīti, krietna daļa zvejnieku kolhozu, īpaši Kurzemes pusē, ja ne izputināti, tad smagi cietuši. Iet bojā gadu tūkstoti nostāvējušais Tūteres svētozols. Pēc kara dzimušo paaudzei, kas tagad ienāk dzīvē, pēc 1968.gada ir trīs izvēles - aizmirsties izklaidē, pieņemt jauno kārtību vai palikt senču ticībā, un lēmums katram jāpieņem pašam.

ās sesijas

Vārdu lūdza rajona padomes deputāts Eižens Počs. Viņš ierosināja ievēlēt par Liepupes ciema izpildu komitejas priekšsēdētāju Martu Maksimovu. Šo priekšlikumu pieņēma.

Par Liepupes ciema izpildu komitejas priekšsēdētāja vietnieku ievēlēja Zigurdu Treiju un par sekretāri Veltu Bakmani, par izpildu komitejas locekļiem — Jāni Liepiņu, Jāni Gūtmani, Vladislavu Jokstu, Gintu Rodziņu.

Pie Liepupes ciema padomes izveidoja 4 pastāvīgās komisijas.

Par deputātu uzdevumiem, sagaidot Padomju valsts 50. gadadienu, pastāstīja rajona padomes deputāts b. Počs.

Nobeigumā ciema padomes izpildu komitejas priekšsēdētāja Marta Maksimova atzīmēja, ka deputāts ir audzinātājs, tam ir jābūt padomju likuma propagandētājam. Katram deputātam jāseko, lai visās darba jomās vēlētāji piedalītos ar vislielāko aktivitāti, lai ar labiem sasniegumiem sagaidītu Padomju valsts 50. gadadienu.

* * *

Salacgrīvas pilsētas pirmo sesiju atklāja gados vecākais deputāts Boriss Jirgensons. Par sesijas vadītāju ievēlēja deputātu Anatoliju Jekaraševu, par sesijas sekretāru — deputāti Ainu Jēriņu.

Deputāts Anatolijs Jekarašev

VISU ZEMJU PROLETĀRIEŠI, SAVIENOJIETIES!

PROGRESS

LATVIJAS KOMPARTIJAS LIMBAŽU RAJONA KOMITEJAS UN LIMBAŽU RAJONA DARBAĻAUŽU DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

Nr. 3 (1. gads) Ceturtdien, 1967. gada 6. aprīlī. Maksā 2 kap.

Reņģu un siļķu lomi bagāti

Agrāk nekā parasti siltie vēji šogad izkliedēja ledu. «Enkura» zvejas vīriem sākās raženas darba dienas. Virs paredzētā uzdevuma pirmajā ceturksnī ieguva vairākus desmitus tonnu jūras sudraba. Piekrastes zvejā plāns izpildīts par 236 procentiem. Sevišķi iepriecināta ir MZT-71 komanda, kurai I ceturkšņa uzdevumu izdevās izpildīt par 412,5 procentiem, bet gada plānu — jau par 46 procentiem. Īstā zvejas sezona vēl tikai pašā sākumā un tādēļ droši var teikt, ka Padomju valsts 50. gadskārtu MZT-71 jūras arāji sagaidīs ar lieliskiem panākumiem. Sevišķi nopelni te tralera kapteinim Gunāram Balodim, kas pratis izveidot saliedētu kolektīvu.

50 OKTOBRI SAGAIDOT

pēji ar tralera komandām pieņēmuši saistības — reisa uzdevumu izpildīt pirms termiņa, taču zveja Atlantijā turpināsies līdz augusta beigām. Drīz viņiem pievienosies vēl divi «Enkura» zvejas kuģi, kuri pašreiz ir ceļā uz Atlantijas okeānu.

Jubilejas gada otrajā ceturksnī «Enkuram» nozvejas plāns nav no mazajiem. Paredzēts iegūt 28 tūkstošus centneru zivju. Jūras arāji, iesaistoties sociālistiskajā sacensībā, apņēmušies savus uzdevumus izpildīt pirms termiņa.

V. Goba

Lai būtu labas ganības un daudz siena

Pavasaris ar savām rūpēm un darba steigu atnācis arī mūsu — Ļeņina kolhozā. Ganībās un pļavās redz rosamies ļaudis, kas sēj minerālmēslus. Lauku mitruma dēļ ar traktoriem vēl nav iespējams uzbraukt, tādēļ šo darbu veic ar rokām. Sevišķi čakli ir otrās brigādes laukkopji, tur mēslojumu sēj arī sievietes. Kolhozniece Ludmila Litovkina, pati pievedot minerālmēslus, apsējusi 10 ha ganību. Pašreiz kolhozā dots virsmēslojums 137 ha ganību un arī daļai zālāju.

Sogad kolhozs apņēmies iekārtot arī plašus aplokus.

A. Pavasara

Arodbiedrības konference

Notikusi Limbažu rajona pa- biedrību savienības arodbiedrī-

Limbažu rajona avīze ''Progress'' sāka iznākt 1967.gada 1.aprīlī

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

1967. gada 10.janvārī tika pieņemts Latvijas PSR Augstākās padomes prezidija dekrēts par jaunu teritoriālo reformu, cita starpā izveidojot piecus jaunus rajonus. Lielais Valmieras rajons tika pāršķelts uz pusēm, rietumu pusi padarot par atsevišķu Limbažu rajonu. Reformas iemesli joprojām nav pētīti, tāpēc pašlaik varam vien spriest, ka viss pasākums bija pēkšņs un tāpēc nesagatavots, ar dīvainu klusēšanu centrālajā presē. Valmieras avīze izziņoja gaidāmo dalīšanos 13.janvārī, trīs dienas vēlāk, 16.janvārī, jaunā Limbažu rajona teritorijai pierakstītie padomju deputāti pulcējās Limbažu kultūras namā, kur ievēlēja rajona izpildkomiteju ar Staņislavu Jaškuli priekšgalā. Biedrs Jaškulis nāca no Preiļu puses, kur tūlīt pēc kara bija tik veiksmīgi sadarbojies ar jauno varu, ka izpelnījās atļauju studēt tieslietas un tūlīt pēc diploma saņemšanas tika ieskaitīts Daugavpils rajona nomenklatūrā. 1962.gadā Jaškuli "pārsvieda" uz Valmieru darbam rajona prokurora amatā. 1967.gada reforma bija viņa zvaigžņu stunda, jo, acīmredzami atzīts par prasmīgu līderi, 1976.gadā Jaškulis kļuva par LKP CK locekli. Viņa, dzīves stāsts, diemžēl, liek šaubīties, ka Limbažu rajons šī cilvēka acīs bija kas vairāk par ekonomiskās ekspluatācijas teritoriju. Pirmā lielā problēma, ko nācās risināt Jaškulim, bija ap 50 no Valmieras uz Limbažiem nosūtīto jaunās rajona administrācijas ierēdņu izvietošana. Jāsaka, ka Valmierā nekādas sajūsmas par šo pārcelšanos nebija un kāds ne īpaši latvisks sludinājums vēstīja - "sakarā ar pāriešanu darbā uz Limbažiem likvidēju dzīvi Valmierā". 1963.gada sākumā, līdz ar vecā Limbažu rajona izformēšanu, telpas, ko bija aizņēmušas rajona iestādes, atdeva skolām un slimnīcai. Ņemt tās atpakaļ būtu pagrūti. Sākotnēji rajona administrācija iekārtojās kultūras nama palīgtelpās un vienā no 18. profesionāli tehniskās skolas ēkām. Bija paredzēts cik ātri iespējams būvēt īpašu rajona administrācijas ēku pēc Jūrmalā celtā partijas un izpildu komitejas nama parauga. Tomēr vēl lielākas galvassāpes radīja ierēdņu izmitināšana. Kā rezultāts, limbažniekiem, kas bija cerējuši drīz saņemt dzīvokļus jaunajos namos, dažbrīd nācās pagaidīt mazliet ilgāk. Rajona administrācijas sakārtošana noslēdzās 1967.gada martā un dažviet pat aprīlī, pēc tam, kad 12.martā notika vietējo padomju vēlēšanas un ar 99,92% dalību un 99,74% balsu par tika "ievēlēta" Limbažu rajona deputātu padome.

Limbažu pilsētas izpildkomitejas ēka 60.gadu beigās

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Pie profesionāli tehniskās skolas 60.gadu beigas

28. janvārī Limbažos sanāca jaunā rajona partijas komitejas organizācijas konference. Komunistiem joprojām piemita paradums izlikties, ka viņi ir kāda apspiesta, ienaidnieku aplenkta kustība, kas cīnās par atzīšanu. Obligātā dibināšanas teātra rezultātā par Limbažu rajona partijas komitejas pirmo sekretāru un faktisko rajona saimnieku un rīkotāju kļuva Anatolijs Koroļovs. Biedrs Koroļovs bija cēlies no Tveras guberņas zemniekiem un jau 15 gadu vecumā kļuva par komjaunatnes aktīvistu. 1942.gadā viņu nosūtīja pāri frontes līnijai kā diversantu, kur Koroļovs pamanījās tikt ievainots un demobilizēts. 1946.gadā, kopā ar tūkstošiem tautiešu - maišelnieku viņš nonāca Latvijā un apmetās Valmierā. Pēc īslaicīga darba dzirnavās jau 1951.gadā Koroļovs tika iekļauts rajona nomenklatūrā un sāka strauju partijas karjeru. 1963.gadā viņu iecēla par Valmieras rajona lauksaimniecības ražošanas pārvaldes priekšnieku un no tā laika Koroļovs sāka uzvesties kā ekonomists - agronoms. Arī viņa dzīves ceļš laika gaitā veda uz Rīgu, partijas un valdības darbā. Dīvainā sagadīšanās, ka gan Jaškulis gan Koroļovs bija spējuši izmantot uzturēšanos Limbažos par labu karjerai, liek domāt, ka te var būt iejaukta Limbažu rajonu pa laikam apmeklējušā biedra Vosa bises, glāzītes un vēl kā cita rūpīga pieturēšana. Runas, ar kurām biedrs Koroļovs griezās pie novada iedzīvotājiem 1967.-1968.gadā, satur gandrīz vienīgi norādes par ar reālo dzīvi nekādi nesaistīto partijas organizatorisko funkciju precīzu izpildi un varētu būt tikpat labi teiktas Tverā kā Limbažos. Par rajona partijas gara uzraugu bija izraudzīts jau minētais Kārlis Zorins, kam nācās regulāri izbraukt no Rīgas uz Limbažiem, lai kāzu ģenerāļa lomā piedalītos īpaši svarīgos pasākumos.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

3.februārī tika izveidota Limbažu rajona komjaunatnes organizācija. Visi vajadzīgie varas atribūti līdz ar to bija vietā un varēja ķerties pie rajona un tā iedzīvotāju pārvaldīšanas. Limbaži atkal bija kļuvuši par novada galvaspilsētu un rajona jaunie kungi, kam nebija ne mazākā priekšstata par pilsētas pagātni vai pieklājības par to interesēties, vēlējās cik vien ātri iespējams radīt šeit savu augsto vārdu cienīgu rezidenci, lai vēl jo ātrāk tiktu prom uz Rīgu. Robežu reforma bija notikusi, tagad bija pienācis laiks reformēt Limbažus.

Limbaži, ko bija jānojauc

Pirmie zibeņi un pērkoni 1967.gada februārī gāzās pār Limbažu komunālo uzņēmumu kombinātu, kas bija iekārtojis sev īpaši nejauku izgāztuvi 100 metrus no Ķimšu šosejas. Vairākas jau stipri sašķiebušās koka mājas Cēsu un Rīgas ielās martā bija nolemtas nojaukšanai. Augsto priekšniecību šokēja limbažnieku paradums novietot savu malku gandrīz publiskās vietās un nevērība pret notekūdeņiem. Daudzviet malkas kaudzes to īpašniekiem nācās ātri novākt bargu soda draudu priekšā. Martas Mendes vārdā tobrīd dēvēto centrālo laukumu tika pavēlēts izdaiļot un tuvākajā nākotnē ierīkot tur skvēru ar strūklaku.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Cēsu iela 60.gadu beigās.
Tālumā redzams Ļvovā ražotais LAZ - 565 modeļa autobuss

Pēc aprīlī notikušās Limbažu tirdzniecības vietu pārbaudes noskaidrojās ļoti nepatīkama patiesība. Pilsētā bija nopietns pārtikas un rūpniecības preču trūkums. Universālveikals nespēja tikt vaļā no neejoša brāķa par 16 tūkstošiem rubļu. No Valmieras pārceltajiem ierēdņiem nepatika ēdnīcas un restorāna vienveidīgā izvēle un modē nākušās diētiskās ēdienkartes trūkums. Nelaimes cēlonis bija skaidrs - Limbažus, kur attīstījās rūpniecība un auga labi pelnošu iedzīvotāju skaits, turpināja apgādāt kā aizmirstu nostūri. 1967.gada 7.martā tika ieviesta 5 dienu, pareizāk, 42 stundu darba nedēļa ar virkni tā saucamo ''strādājošo sestdienu''. Cilvēku rīcībā nonāca visa nedēļas nogale, ko varēja veltīt kā izklaidei un atpūtai, tā kāroto mantu meklējumiem. Rindas Latvijas pilsētu jaunuzceltajos universālveikalos kļuva aizvien garākas. Šādos apstākļos pirmie pozitīvie Limbažu pārveidošanas pasākumi bija visai pieticīgi. 28.janvārī pa Limbažiem sāka kursēt pirmais pilsētas iekšējais autobusa maršruts. Reisus starp rajona apdzīvotajām vietām nodrošināja jau deviņi autobusi. 12.aprīlī pie stacijas atvēra pirmā Limbažu taksometra pieturu ar 30 kilometru apkalpošanas rādiusu. Pēdējos gados panīkušais Limbažu tirgus aprīlī tika pārveidots par rajona kolhozu tirgu ar darba laiku otrdienas, piektdienas un svētdienas rītos. Novārtā atstātajai Limbažu slimnīcai, kas bija zaudējusi daļu darbinieku, tagad tika uzdots palielināt gultu skaitu par četrdesmit un iekārtot bērnu nodaļu. Tiklīdz iestājās silts laiks, sākās pilsētas apzaļumošana. Līdz 1967.gada jūlijam atbildīgās iestādes atskaitījās par 1365 dzīvžogu krūmu iestādīšanu. Otrajai vidusskolai uzlika klaušas turpmāk uzturēt kārtībā karavīru kapus Ķezberkalnā. Vismaz uz papīra, 1967.gads Limbažu novadā bija sācies labi.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Gadsimtu gaitā limbažnieki bija pieraduši, ka dažādas varas dod viņiem obligātus norādījumus, ko pašas diezgan ātri aizmirst, tādēļ īpaši nesteidzās ar savu durvju priekšu sakārtošanu. Plašajā rajonā pieturējās pie līdzīgiem uzskatiem. Jau pieminētā komunālās saimniecības izgāztuve pat pēc lielā rājiena turpināja piegānīt Limbažu nomali vēl vismaz gadu un atkritumu novākšana Limbažu kapos nebija nokārtota vēl krietni ilgāk. Dažu mēnešu laikā Jaškuļa pacietība izsīka un 1967.gada 25.jūnijā par viņam uzticēto rajonu gāzās trīs deputātu padomes lēmumi par tīrības un kārtības uzturēšanu, kas pirmkārt attiecās uz Limbažiem. Draudot ar 10 rubļu sodiem katrā pieķeršanas gadījumā, tika pavēlēts novākt visus netīrumus un būvgružus ielās un pagalmos. Sētniekiem darbs turpmāk bija jāpabeidz septiņos no rīta. Līdz tam brīvi apkārt skraidījušos suņus trakumsērgas apkarošanas nolūkā turpmāk drīkstēja izlaist tikai ar uzpurņiem un žetoniem. Šo datumu mēs varam uzskatīt par šķirtni starp vecajiem Limbažiem, kur ļaudis dzīvoja pēc sentēvu paradumiem, un jauno daudzstāvu pilsētu ar stingriem sadzīves noteikumiem.

Limbažu stacijas ēka atklāšanas dienā 1954.gada novembrī

Protams, iesākums bija grūts. Vispirms, līdz 1967.gada beigām, pilsētā izvērsās īsts karš ar malkas kaudzēm. Augustā īpaši strādīgi cilvēki bija pamanījušies apkraut ar malku pat tikko pie stacijas uzcelto ''stikliņa'' tipa kafejnīcu ''Vējiņš'' ar vitrīnas logiem. Rudenī priekšniekiem netīkamākās malkas kaudzes ap Martas Mendes laukumu bija aizvāktas, taču to vietā palika dubļainas vietas, kas bojāja kopskatu vēl vairāk.

Suņu apvaldīšana sākās ne agrāk par 1968.gada pavasari un līdz tam savā vaļā palaistie lopiņi vēl paguva nopietni apskādēt vairākus gājējus Limbažu ielās. Mazliet labāk veicās trušu būru aizvākšana no pilsētas pagalmiem, taču vēl 1968.gada aprīlī ap namu Rīgas ielā 3 staigāja iemītnieku vistas. Daļa rajona iestāžu mitinājās pagaidu telpās ārpus pilsētas, tādēļ bija nepieciešams steidzīgi veicināt celtniecību. Taču vajadzīgo 200 celtnieku vietā rajona rīcībā sākotnēji bija tikai 85, sakarā ar iepriekšējos gados notikušo strādnieku pārcelšanos uz Valmieru un Cēsīm. Lai īpaši vajadzīgi darbinieki pārāk neklīstu neceļos, 1967.gada nogalē tiesības tirgoties ar stipro alkoholu tika atstātas tikai vienam Limbažu veikalam Jūras ielā, ko tauta nodēvēja par ''monopolu''. Lēmuma sekas bija šoferu un traktoristu pieplūdums Limbažu lauku apkārtnei paredzētajam stipro dzērienu veikalam ''Stūrīšos'' un dzelzceļa administrācijai pakļautās stacijas bufetes pārvēršanās par, kā šodien teiktu, ''točku''.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Limbažu pienotava sagaidīja 1967.gadu kā viena no astoņām PSRS paraugpienotavām, no kuras darba mācījās pārējie padomju piensaimnieki. 80 procenti no produkcijas bija eksporta kvalitātē un Limbažos gatavotais sviests tika piegādāts sociālistiskajai Vācijai un Čehoslovākijai, bet siers ceļoja uz Poliju. Lai iepazītos ar ražošanas procesu, pienotavu apmeklēja pat delegācija no ASV. Jau 1967.gada jūlijā pienotava, kopā ar citiem Latvijas piena produktu ražotājiem, iekļuva īpašā elles lokā līdz pat neatkarības atgūšanai, jo bija spiesta sākt apgādāt ēdelīgos Kastro Kubas iedzīvotājus, kas nevīžoja pat pateikt par to paldies.

Pienotavas ražošanas telpā

Filca fabrikas ražošanas apjomi turpināja pieaugt un 1968.gada rudenī vēlreiz mainījās produkcijas piegādes virzieni - parastos velteņus turpmāk sūtīja uzņēmumiem un kara bāzēm Murmanskas apkārtnē. Gumijotos velteņus Ukrainā saņēma jau 71 tirdzniecības uzņēmums. Rajonā izstrādātos eksporta kokmateriālus no Limbažu stacijas sūtīja uz Itāliju un Lielbritāniju.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

1968.gada maijā sākās Limbažu maizes ceptuves kapitālais remonts un lielākā daļa rajona bija spiesta uz laiku iztikt ar ''otrā svaiguma'' maizi no Rīgas vai kaimiņu rajoniem līdz brīdim, kad novembrī ceptuve atsāka darbu. Bija pārmūrētas abas krāsnis, palielināts baltmaizes ceptuvju skaits un tagad ceptuve solīja ražot pustonnu maizes stundā un drīz izlaist 6-7 dažādas šķirnes. Bijušais pašapkalpošanas veikals Cēsu ielā tika pārveidots par pilsētas maizes veikalu. Darba atsākšana izrādījās stipri neveiksmīga, jo decembrī Limbažu veikalus apsekojusī komisija atzina trešdaļu pārdodamās maizes par brāķi.

Limbažu maizes ceptuve 60.gados

Jaunu cilvēku pieplūdums pilsētā nozīmēja arī to, ka apģērba pasūtīšana pie šuvēja kļūst problemātiska. Par ''svešu'' uzskatītam klientam nācās gaidīt savas drēbes ne mazāk kā divus mēnešus. Celtniecības darbi 1967.-1968.gadā aizkavējās arī tāpēc, ka daļu amatnieku nācās atstāt remonta kantora rīcībā. 1967.gada 17.-18.oktobra vētras laikā Limbaži cieta mazāk kā varētu gaidīt no vēja stipruma, taču neveiksmīgi izvietoto televīzijas antenu dēļ ne mazums dzīvojamo ēku tika pie caurumiem jumtos un sagāztiem skursteņiem. Galvenie būvdarbi tobrīd notika nevis pilsētā, bet 18. proftehniskās skolas mācību kompleksā, kur ar audzēkņu dalību 1968.gada februārī uzcēla 260 vietu kopmītni. Nopietnāki būvdarbi kvartālā pie stacijas atsākās 1968.gada vasarā, paredzot vispirms uzcelt Limbažu pirmo četrstāvu dzīvojamo namu ar 44 dzīvokļiem. Par nelaimi, būvdarbi aizkavējās neregulāras materiālu piegādes dēļ.

1967.-1968. bija pēdējie ''komunistiskās romantikas'' atklātas uzspiešanas gadi. Maskavā un Rīgā iecerētās kampaņas neizbēgami sasniedza arī Limbažus. Vecos paradumus bija uzdots aizstāt ar proletāriski pareiziem, tāpēc 1967.gada jūnijā Limbažos notika Pilngadnieku svētki, kur gājienā soļoja 40 astoņpadsmit gadu vecumu sasniegušu jauniešu, bet 1968.gada 27.februārī kultūras namā notika Jaunlaulāto diena ar vairākiem vienkopus apprecinātiem pāriem.

Jaunlaulāto diena 1968.gada 27.februārī

1967.gada jūlijā virkne uzņēmumu uzspieda saviem darbiniekiem ziedot divus rubļus ''cionistu agresijā'' cietušajiem arābiem, bet 1968.gada janvārī skolas atsāka mantu sūtījumus Vjetnamas bērniem. Blakus obligātajai sanitārajai apmācībai tika ieviestas arī kodolkara civilās aizsardzības stundas. 1968.gada 28.martā Limbažu krievvalodīgie skolnieki pulcējās, lai pieminētu Jurija Gagarina bojāeju. 1967.gada novembrī Cēsu iela tika pārdēvēta revolucionāra Kārļa Baumaņa vārdā, lai uz visiem laikiem aizsegtu otra tāpat dēvēta vīra piemiņu. Taču tā bija tikai daļa no svētkiem un pasākumiem. 1967.gada 11.jūnijā Limbažos pulcējās rajona pašdarbnieku festivāls ar vairāk nekā 800 dalībniekiem un viesiem no Pērnavas, Paņevežas un Pleskavas. Nedēļu vēlāk parka estrādē notika skolēnu dziesmu un deju svētki. 1967.gada jūnija beigās filca fabriku apciemoja delegācijas no 40 PSRS vilnas produktu ražotnēm, lai pulcētos kopīgā seminārā.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Vietējās PSRS 50.gadadienas svinības Limbažos ievērojami pārspēja 1967.gada 25.novembrī notikušais parādes gājiens un koncerts par godu pilsētas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības simtgadei. Ugunsdzēsēju ratos ar mucu brauca 94 gadus vecais ugunsdzēsības veterāns Ernests Linde. 1968.gada 22.jūnijā bija organizēti lauku darbaļaužu svētki ar gājienu uz estrādi, bet 7.jūlijā 500 viesu klātbūtnē notika Friča Bārdas piemiņas istabas atklāšana. Visu 1968.gadu Limbažu Tautas teātris bija gatavojies latviešu teātra simtgadei un 21.decembrī uzstājās ar kopš janvāra iestudētās E.Vulfa lugas ''Svētki Skangalē'' pirmizrādi.

Brīvprātīgo ugunsdzēsēju gājiens

1968.gada novembrī Limbažos ieradās Kultūras ministrijas ekspedīcija un rekvizēja no luterāņu baznīcas sešus 18.gadsimta krēslus. Limbažu vēstures entuziastu tobrīd savāktais pagātnes mantojums, kas būtu varējis kļūt par pamatu muzejam, telpu trūkuma dēļ vientuļi atdusējās 1.vidusskolas bēniņos. Var likties dīvaini, taču Līgo svētki, ciktāl tas netraucēja ražīgu darbu un notika privāti, bija atļauti kā 1967. tā 1968.gadā un pat pieminēti rajona presē

1967. gadā īpaši labas strādnieku algas jau sasniedza 170 rubļu līmeni. Spējīgs darba cilvēks, kas prata pielietot savas spējas, pavisam likumīgi varēja nopelnīt vēl vairāk. Strādājošu ģimeņu rokās nereti nonāca summas, kas vēl pirms gadiem pieciem liktos vesela bagātība. Limbažu universālveikals vairs netika galā ar pieprasījumu pēc mēbelēm un izmisīgi lūdza atbrīvot no pienākuma tās tirgot. Taču vēlēšanās dzīvot labāk atdūrās pret padomju ekonomikas bezspēcību. PSRS nespēja ''atprečot'' miera uzturēšanas nolūkos izlaisto naudas masu un tuvāk 1968.gada beigām vārds ''deficīts'' sāka iegūt draudošu pieskaņu. Jau 1967.gadā pie iecienītākajiem Limbažu veikaliem regulāri veidojās rindas. Pirmās sāka trūkt pavisam vienkāršas plaša patēriņa preces, vispirms jau pārtika. Ar zivju deficītu Limbažos jaunā rajona administrācija centās tikt galā, pēc visā PSRS pieņemta paraduma piešķirot rajona centram vairāk, nekā pienāktos pēc iedzīvotāju skaita. Par nelaimi, gaļas produktu sadali uzraudzīja visai Latvijai pazīstamais Valmieras kombināts un Limbažu rajons atradās tā žēlastības un iespēju atkarībā, jo savu un ne mazu daļu prasīja Rīga. Sagaidot jauno 1968.gadu Limbažiem nācās likt uz svētku galdiem tikai liellopu gaļas ēdienus. Par godu pilsētas konditorejas ceham jāsaka, ka tas centās glābt šo nelaimi ar piecu veidu tortēm, ieskaitot tikko izlaisto torti ''Limbaži''. Visu 1968.gada vasaru Limbažos un apkārtnē nebija nopērkama rupjā sāls. Sāka pietrūkt arī tabakas preces, lai gan īstā ''smēķu krīze'' vēl bija priekšā. Sagaidot 1969.gadu Limbažos vēl varēja pagūt nopirkt Ainažu nēģus, jo Rīgas nelatvieši tikai tagad sāka apjēgt, ka šie ''tārpi'' ir laba ''zakuska''.

Paši mazākie rajona Dziesmu svētku dalībnieki 1967. gada 11. jūnijā

Neizbēgams bija arī izklaides iespēju trūkums. Deju vakaros klubā parasti pulcējās par trīsdesmit jaunāki ļaudis, kam visiem bija jāprot tikko modē nākušais šeiks, pilsētas kinoteātris bija mazs un pat tad kase pa laikam pamanījās sajaukt vietas. Solīdākiem pilsoņiem atlika apmeklēt restorānu, kas arī nebija bezizmēra, vai izklaidēties ģimenes un draugu lokā. Limbažnieki kļuva par aizrautīgiem preses pasūtītājiem un lētuma dēļ vismaz septiņu latvisku izdevumu izrakstīšana jau bija pavisam parasta lieta. Centrālās avīzes tolaik iznāca arī svētdienās, taču pasts šai dienā strādāja tikai Limbažos, izraisot laucinieku neapmierinātību un sūdzības.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Jaunatnes galvās vējoja daudzus gadus neredzēts brīvības gaiss. Tagad varēja neslēpjoties apspriest pasaules kārtību un uzzināt patiesību par agrāk pieminēšanai aizliegto neseno pagātni, ja vien bija, kas to pastāsta. Radio skanēja tikko dzimušās Rietumu rokmūzikas ritmi, kuri bija stiprā pretrunā ar komunisma celšanas dziesmām. Estrādes ansambļi spēlēja pat kultūras namā un ar varas iestāžu norādi 1968.gada 16.martā notika Limbažu pirmās Jautro un Atjautīgo kluba sacensības starp mežrūpnieku un filca fabrikas komandām. Biedrs Koroļovs kā vienu no galvenajiem uzdevumiem bija izvirzījis ''internacionālo audzināšanu'', kas paredzēja latviešu jaunatnes regulāru atrašanos starp cittautiešiem un runāšanu krieviski. Īpašu uzslavu izpelnījās Limbažu 1.vidusskolas piedalīšanās četru republiku skolu Tautu draudzības festivālā, kura atklāšanā 1967.gada 16.septembrī bija redzami vairāk rajona priekšnieku nekā četras dienas vēlāk notikušajā Salacgrīvas vidusskolas pamatakmens likšanas ceremonijā. 1967./1968. mācību gadā kā Limbažu 1.vidusskolas filiāle sāka darbu rajona sporta skola ar piecām nodaļām, no kurām svarīgākā izrādījās airēšanas-smaiļošanas nodaļa. Limbažu novada jaunatnei pavērās pavisam reālas Lielā Sporta karjeras iespējas, taču šis ceļš bija neticami grūts un daudziem veltīgs.

Jānis Šekavs ar pašbūvētajām aerokamanām uz Lielezera ledus

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Limbažu pasta auto Burtnieku ielā 7
- pie ēkas, kas pēc 15 gadiem pārtapa par muzeju

Kā visos laikos, blakus censoņiem pilngadība pienāca arī ākstiem un slaistiem. Limbažu vēsturē ir bijušas drūmas un traģiskas dienas, taču 1968.gada 29.janvāris laikam gan jādēvē par vienu no nejēdzīgākajām. Agri no rīta Limbažos ieradās divi jauni cilvēki, kas līdz vakaram paguva piedzerties un sastapt vēl trīs vai četrus domubiedrus. Izmeklēšana vēlāk tā arī netika skaidrībā, kas, izņemot alkoholu, turēja šos ļaudis kopā, jo viņi nebija ne īsti paziņas, ne darba kolēģi un daži pat nebija limbažnieki. Dzeršana noslēdzās Limbažu stacijā, kas, diemžēl jāatzīst, tobrīd vēl bija diezgan mežonīga pilsētas nomale, jo stacijas kvartāla būve bija pusceļā. Vispirms dzērāji sāka viegli iekaustīt vājāka paskata abu dzimumu ļaudis ap staciju, bet tuvāk naktij piekāva un aplaupīja kādu gājēju. Lai cik dīvaini nebūtu, stacija un dzelzceļa apkārtne netika uzskatīta par daļu no Limbažiem un kārtību tur bija jāuztur īpašam dzelzceļa milicijas dienestam. Pilsētas iecirkņa inspektors Siliņš acīmredzami bija pavadījis visu dienu neziņā, ka pa Limbažiem vazājas un vicina rokas stipri apdzērušies nelieši. Tikpat pārsteidzošs ir fakts, ka apkārtējie ļaudis, ieskaitot pūli stacijā, nekādi nepretojās huligāniem. 1968.gada aprīļa sākumā ar pūlēm atrastos jautros zēnus tiesāja - trīs saņēma divu, divi - viena gada cietumsodu.